

Bokmeldinger:

Simon Chan: *Grassroots Asian Theology. Thinking the Faith from the Ground up*, 216 sider. IVP Academic 2014. ISBN: 0830840486.

Bokmelding skrevet av Knud Jørgensen.

Simon Chan er professor i systematisk teologi ved Trinity Theological College i Singapore. Han er en økumenisk pinsevenn med stort kjennskap til især katolsk og ortodoks teologi. Hans behandling av asiatiske teologi fra gressrota og opp har berørt meg både personlig og som missiolog. Jeg er rimelig godt bekjent med det han kaller «elitist Asian theology» slik vi møter den i økumenisk, protestantisk og liberal katolsk sammenheng. Chan kritiserer med rette denne teologiske strøm for å mangle kontakt med de asiatiske gressrøtter og med vanlige menneskers behov og spørsmål. En slik elitistisk teologi er et produkt av vestlig modernistisk teologi og tenkning. Især teologer som M.M. Thomas og C.S. Song står her for skudd. Hans første kapittel om metode blir dermed en viktig inngangsportale

til resten av boken. Kristen teologi er en samtale og samhandling mellom skrift og tradisjon og vanlige menneskers kontekst. Her er han på linje med Hwa Yungs anliggende i «Mangoes or Bananas?» (1997) - en bok han underlig nok ikke nevner eller henviser til.

Grasrotsteologi blir som oftest og med rette identifisert med pentekostal og karismatisk kristentro i Asia. Denne form for kristentro har påvirket samfunnet og vist sin evne til å tilpasse seg 'primal religious contexts'. Chan er altså likesom Kwame Bediako opptatt av 'primal religion' og hvordan denne også i Asia er tettere forbundet med en bibelsk teologi enn med vestlig tenkning. Den økumeniske teologi i asiatiske gevanter er enten opptatt av fattigdomsproblematikken (Thomas og biskop Ding) eller blir til

en eterisk kosmisk kristologi. Den pentekostale kristendom tar begge trender på alvor, men integrerer dem i møtet med religiøs erfaring på gressrots planet. Det bør videre nevnes at Chan nok selv også er påvirket av vestlig teologi. Barths tenkning spiller således en markant rolle i både hans tenkning og i hans noteapparat.

Hans utgangspunkt er en asiatiske forståelse av familie og 'den trinitariske familie'. Her er det ikke primært tale om egalitet, men om et sunt lydighetsforhold mellom Fader og Sønn. Dette lydighetsforhold handler om en gjensidighet hvor ære, synd og skam henger sammen: Innen familiesammenhengen er synd ikke bare et lovbrudd, men et angrep på Guds ære. Det vil si det handler vel så mye om skam som om skyld: «The idea of sin as shame implies that sin is not

against an impersonal law but against a community of which a sinner is a member» (p. 44). I en slik familietenkning tjener Kristus som øversteprest og som den førstefødte blant brødre. Hans rolle er formidleren, forsoneren og frelseren. Gud Helligånd skaper samfunn mellom kirken på jord og i himmelen, og kirken er samfunnet av hellige her og hisset.

Underveis behandler Chan sentrale emner som frigjøringsteologi, dialog, omvendelse, 'churchless christianity', og åndsåp i en forståelsesramme som lytter både til bibel og tradisjon og til «the Asian spirit at the grassroots level» (p. 204).

Dette er en banebrytende og engasjert behandling av teologi i asiatisk sammenheng som sikkert vil påvirke kristen teologisk tenkning globalt.

Harald Nielsen: *Bone Falck Rønne – en pioner i folkeoplysning og mission*, 215 sider, Dansk Missionsråd 2014. Pris DKr 185,-
Boken kan bestilles fra harald2860nielsen@gmail.com

Bokmelding skrevet av Knud Jørgensen.

Harald Nielsen har bedrevet en biografi om en prest, folkeopplyser, vekkelseskribent og misjonsstifter. Når boken omtales her er det fordi Rønnes mest betydningsfulle initiativ var stiftelsen av Det Danske Missionselskab (DMS) 17. juni 1821 i Kongens Lyngby. DMS var min barndoms og ungdoms misjonsselskap. Det ble med tid og stund det store danske misjonsselskap med arbeid i Asia, Afrika, Midtøsten og Danmark. Men DMS ble også starten på misjon som bevegelse i Danmark (og med tid og stund i Norge). I dag er DMS fusjonert med dansk Santalmission og kalles Danmission. Når jeg besøker hovedkontoret i Hellerup blir jeg fortsatt i inngangspartiet møtt av Rønnes misjonsmotto: «Frygt ikke! Troe ikkun!» Så for meg har lesningen av biografien vært å vandre i gamle spor. Og underveis har jeg latt meg imponere

av forfatterens grundige research og levende fremstilling. Harald Nielsen var generalsekretær for DMS i fusjonsperioden, men det er tydelig at han av hjerte og evne er misjonshistoriker. I sitt otium har han tidligere skrevet Danmissions Islamhistorie og en meget spennende bok om Erik W. Nielsen og hans bidrag til etterkrigstidens misjonsteologi (2012). Og nå har han som sagt bedrevet denne biografi om Rønne og om hans mangfoldige virke i en periode i dansk kirkehistorie i overgangen mellom to århundrer og mellom pietisme, rasjonalisme og vekkelse. Rønne har sine røtter i pietismen og sin teologiske utdanning i opplysningstiden, men bidrar samtidig med sine traktater til den vekkel-se som tok fart etter hans død i 1833. Dette sammensatte bilde har Harald Nielsen tegnet i sin bok gjennom materiale fra dag-

bøker, brev, traktater, protokoller og samtidig litteratur. Her er Rønne som læreren for tronfølgeren Christian Frederik (norsk konge i noen måneder i 1814), folkeopplyseren som oppretter skoler, setter i gang fattigomsorg, gir råd om og demonstrerer mønsterlandbruk og er prest med stort P i sitt sogn i Kongens Lyngby. Her er videre forkynderen og skribenten som løfter fram «den elskværdigste Bog» (Bibelen) og derfor deltar aktivt når Det Danske Bibelselskab blir til og som oppretter lånebibliotek og etablerer et hjelpeselskap for foreldreløse barn.

Og så initiativtageren til og stifteren av DMS. Inspirasjonen kommer både utefra og innenfra. Kirken trengte en gå-struktur slik at den kunne gå til mennesker som ikke selv kunne gå til kirken. Det kunne handle om gamle koner i soknet eller om folk på Grønland. Rønnes bibellesninger uten om gudstjenestetiden ble en del av hans misjonsstrategi. Ved disse bibellesninger begynte Rønne også å fortelle om misjon i fremmede land. Bibelsak og misjonssak vokste slik sammen; misjon blant hedninger begynte med misjon i Danmark. Når DMS stiftes i 1821 er motivet både den timelige og den åndelige nøden i nabolaget og til verdens ende. Misjon og diakoni henger altså

sammen helt fra starten i Rønnes forståelse av misjon.

Underveis i arbeidet med å gjøre misjonens sak kjent knytter Rønne nær kontakt med vekkelser på Østfyn, en kontakt som biskopen i Odense misliker sterkt og som kunne ha hindret misjonens sak, men Rønne viser seg som både en elskelig og ydmyk mann og en klok strateg som finner veien forbi en stivbent biskop: I stedet for å samle inn via kirkeoffer, selger man sang ark med misjonssalmer.

Det etableres tidlig kontakt til Brødremenigheten og resultatet blir et mangeårig samarbeid om misjon på Grønland. Siden gir man støtte til utsendelse av misjonærer til Guldkysten (vår tids Ghana), men det er først etter Rønnes død at DMS for alvor engagerer seg i 'ytre misjon' – i India og siden i Midtøsten og Afrika. Rønne tenkte nok fortsatt 'kongens undersåtter' som målgruppe, men han banet veien for en dansk misjonsbevegelse og misjonsvekkelse som fortsatt lever. Og Harald Niensens biografi vil tjene til å holde bevegelsen levende.

Mogens Mogensen (red.): *Religionsfrihed og religionsforfølgelse*, 204 sider, Dansk Missionsråd 2014. ISBN: 9788787052139. Kan leses elektronisk på <http://www.dmr.org/nymission>

Bokmelding skrevet av Knud Jørgensen.

Dansk Missionsråd har på kort varsel samlet 15 artikler sammen til et temanummer om religionsfrihet og religionsforfølgelse. Bakgrunnen er at den seneste tids utvikling, især i Midtøsten, har akselerert forfølgelsen av kristne og andre religiøse grupper. Det har inspirert Dansk Missionsråd til siste forår å danne et «Forum for religions-og trosfrihed» der har til formål å styrke fokus og handling omkring tematikken både for organisasjoner, kirker og i nasjonal offentlig og politisk debatt. Temanummeret er derfor tenkt som en introduksjon til emnet, som en ressurs-samling, og som en inspirasjon til å engasjere seg.

Det korte varsel bidrar til at artikler og bidrag er duggfriske og forholder seg til dagsaktuelle tema (f.eks. Islamic State) og har med helt nytt tallmateriale. Det innebærer så også at det blir en del gjentakelser; med litt mer

tid kunne redaksjonen sikkert ha bedt forfatterne om å forkorte deres innledninger som ofte repeterer den økende tendens til religiøse konflikter, især i Midtøsten og Nord-Afrika.

Når det er sagt, må det samtidig understrekes at boken inneholder flere vektige kapitler. Innledningskapittelet er en konsis og tettpakket redegjørelse for internasjonal og dansk lov, kriterier for begrensningen av religionsfriheten, hva diskriminasjon betyr, og hva religionsforfølgelse innebærer. Den kjente ekspert på kristenforfølgelser, Thomas Schirrmacher, gjennomgår der- nest den historiske utvikling av tanken om religionsfrihet i Europa og belyser forholdet mellom religionsfrihet og kristendom. Han hevder at «the hour of birth of religious freedom...is the struggle for freedom by Christian minority churches against Christian majority churches»; det er ikke

de store etablerte kirker som har kjempet frem religionsfrihet, men dissenterne.

Mogens Mogensen redegjør i en spennende artikkel («Fakta og teorier om religiøs forfølgelse») for Brian Grims og Roger Finkes undersøkelser om religionsforfølgelse og for deres teori om at bestrebelsene på å begrense religiøs aktivitet fører til et høyere nivå av sosial konflikt og dermed også mer voldelig religiøs forfølgelse. Brian Grim kommer også selv til orde i en analyse om hvordan utenlandske faktorer har bidratt til religiøse fiendtligheter og restriksjoner i omkring 2/3 av verdens land.

Materialet omfatter videre Kirkenes Verdensråds uttalelse om politisering av religion og religiøse minoriteters rettigheter, fra siste års generalforsamling i Busan, Sør-Korea. Her introduseres et nytt begrep, religionisering av politikk og ikke bare politisering av religion. Så følger en noe lang og litt repeterende artikkel av Uffe Torm om «Religions- og trosfrihet i dansk utenrigspolitikk og utviklingsbistand». Men analysen er samtidig et høydepunkt i temanummeret. Ikke bare er Torm meget velinformert om politikk, misjon og religionsfrihet; han har også sine meningers mot i sin kritikk av politikere og kirkeledere som etter hans

mening er kommet altfor sent på banen. Torms artikkel er videre interessant fordi den sammenlikner utvikling og tiltak på nordisk plan, også hva angår forholdet mellom religion og utvikling.

Torms artikkel følges opp av Esben Lunde Larsen, teolog og medlem av Folketinget. Han har blant annet tatt initiativ til en større høring i Folketingets Udenrigsudvalg i november i år hvor man på høyt plan vil belyse forfølgelsen av kristne mindretall og få mer innblikk i omfanget av og årsakene til kristenforfølgelse. Videre vil man belyse hvordan andre europeiske land håndterer problemet.

Boken omfatter to korte kapitler av Birger Nygaard om hva vi kunne gjøre med vår egen mangelfulle forståelse av religionsfrihet og hvordan danske menigheter konkret kunne engasjere seg for undertrykte minoriteter (samle informasjon, forbønn, gudstjenester, vennskapsmenigheter, etc.). Vi får også tre cases på hva danske og internasjonale organisasjoner gjør for å fremme religionsfriheten: SAT-7, Danmission og PROCMURA. Disse eksempler kunne gjerne ha gått mer i dybden.

Men som helhet er det her tale om et materiale som man får forstand og innsikt av, helt opp til dagen i dag.